ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ NIAL FENNELLY

της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 *

I — Εισαγωγή

1. Η Επιτροπή προσέφυγε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 42 της Συνθήκης ΕΚΑΧ (νυν άρθρου 42 ΑΧ), για την επίλυση διαφοράς σχετικής με ρήτρα διαιτησίας που περιεχόταν σε σύμβαση του 1992, αφορώσα κατανάλωση άνθρακα. Οι διαφορές αυτές εκδικάζονται ακόμη από το Δικαστήριο όσον αφορά συμβάσεις συναφθείσες πριν από την 1η Αυγούστου 1993, οπότε τέθηκε σε ισχύ η απόφαση 93/350/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ, της 8ης Ιουνίου 1993, για την τροποποίηση της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [1].

II — Η σύμβαση

2. Η Επιτροπή συνήψε σύμβαση (στο εξής: σύμβαση) στις 28 Μαΐου 1992 με την Coal Products Ltd (στο εξής: Coal Products), θυγατρική της British Coal Corporation (στο εξής: British Coal), η οποία όριζε ότι η Επιτροπή θα δάνειζε στην εταιρία αυτή 10 εκατομμύρια λίρες στερλίνες (GBP) για να τη βοηθήσει να καταναλώσει άνθρακα της ΕΚΑΧ στα εγκατεστημένα στο Ηνωμένο Βασίλειο εργοστάσιά της κατασκευής πλακών άνθρακα και μετασχηματισμού μεθανίου σε ηλεκτρικό ρεύμα. Το άρθρο 6 της συμβάσεως προέβλεπε ότι το δάνειο έπρεπε να εξοφληθεί πλήρως στις 28 Μαΐου 1997. Το άρθρο 7 όριζε ότι η Coal Products δεν είχε δικαίωμα να προβεί σε πρόωρη εξόφληση. Βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, η Coal Products ανέλαβε την υποχρέωση να μην πωλήσει, μεταβιβάσει ή εκχωρήσει τα στοιχεία του ενεργητικού του σχεδίου χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια της Επιτροπής.

3. Το δάνειο ήταν έντοκο, αλλά το άρθρο 5, παράγραφος 4, της συμβάσεως προέβλεπε τη χορήγηση επιδοτήσεως επιτοκίου υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας συμβάσεως, ο δανειστής [Επιτροπή] χορηγεί στον οφειλέτη [Coal Products] επιδότηση επιτοκίου (στο εξής: επιδότηση) επί του συνόλου του δανείου, η οποία ισοδυναμεί σε λίρες στερλίνες με το ποσό των 1 875 420 ECU. Η επιδότηση θα καταβάλλεται στον οφειλέτη δύο φορές ετησίως κατά τη διάρκεια των πέντε πρώτων ετών του δανείου με δύο ισόποσες καταβολές των 187 542 ECU στις 28 Μαΐου και στις 28 Νοεμβρίου εκάστου έτους ή περίπου στις ημερομηνίες αυτές, ενώ η πρώτη καταβολή θα πραγματοποιηθεί στις 28 Νοεμβρίου 1992 ή περίπου στην ημερομηνία αυτή και η τελευταία καταβολή στις 28 Μαΐου 1997 ή περίπου στην ημερομηνία αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι ο οφειλέτης θα έχει δεόντως εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από την παρούσα σύμβαση και συνίστανται στην καταβολή των τόκων και κάθε άλλου οφειλομένου βάσει του δανείου ποσού σε

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

1 — ΕΕ 1993, L 144, σ. 21.

οποιαδήποτε από τις ανωτέρω ημερομηνίες, τούτο δε υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11. (...)»

Η πενταετία ελέγχου της καταναλώσεως άρχισε ένα έτος αργότερα: το «έτος καταναλώσεως» οριζόταν ως «η περίοδος ίση προς ένα ημερολογιακό έτος μέχρι τις 28 Μαΐου — εκτός όμως της ημερομηνίας αυτής — εκάστου των ετών 1994 (συμπεριλαμβανομένου) έως 1998 (συμπεριλαμβανομένου)». Όπως προκύπτει, τούτο αποτελούσε σταθερό διακανονισμό ώστε να παρέχεται στις εταιρίες που μετείχαν σε τέτοια σχέδια χρόνος για να τα ολοκληρώνουν και να προσαρμόζουν τα προγράμματα προμήθειας και παραγωγής σύμφωνα με τους ορισθέντες στόχους. Η σύμβαση όριζε τον στόχο της ετήσιας καταναλώσεως (στο εξής: εκτιμώμενη κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ) στους 350 000 τόνους. Ως «πραγματική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ» οριζόταν «η ποσότητα άνθρακα ΕΚΑΧ που πράγματι καταναλώθηκε στη βιομηχανική εγκατάσταση κατά τη διάρκεια εκάστου έτους καταναλώσεως, αλλά, στην περίπτωση εκάστου των δύο ετών καταναλώσεως που προηγούνται αμέσως της ημερομηνίας αξιολογήσεως, ο ετήσιος μέσος όρος καταναλώσεως κατά τα δύο αυτά έτη». Η τρίτη επέτειος της καταβολής του δανείου, ήτοι η 28η Μαΐου 1995, οριζόταν ως «ημερομηνία αξιολογήσεως». Η τέταρτη και πέμπτη επέτειος της καταβολής του δανείου, ήτοι αντιστοίχως η 28η Μαΐου 1996 και η 28η Μαΐου 1997, ορίζονταν ως «οι ημερομηνίες καταθέσεως της επόμενης έκθεσης». Όσον αφορά τη μεταβολή του ύψους της επιδοτήσεως επιτοκίου αναλόγως της πραγματικής καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ, το άρθρο 11, σημείο 2, της συμβάσεως όριζε τα εξής:

«Το δάνειο χορηγείται — και η αναφερόμενη στο άρθρο 5, σημείο 4, επιδότηση επιτοκίου υπολογίζεται — με βάση την αρχή ότι η πραγματική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ κατά τη διάρκεια εκάστου έτους καταναλώσεως θα είναι τουλάχιστον ίση προς την εκτιμώμενη κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ. Κατά συνέπεια, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις:

a) Αν η πραγματική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ κατά τη διάρκεια ενός των δύο ετών καταναλώσεως που προηγούνται αμέσως της ημερομηνίας υπολογισμού είναι κατώτερη από την εκτιμώμενη κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ, ο δανειστής θα μπορεί (με την επιφύλαξη κάθε άλλου δικαιώματος που θα μπορούσε να προβάλει βάσει της παρούσας συμβάσεως), ειδοποιώντας εγγράφως τον οφειλέτη, να μειώσει την επιδότηση επιτοκίου την οποία ο οφειλέτης μπορούσε να απαιτήσει αρχικώς βάσει της παρούσας συμβάσεως, αναλογικά προς την απόκλιση μεταξύ της εκτιμωμένης και της πραγματικής καταναλώσεως. Το πράγματι καταβληθέν στον οφειλέτη τμήμα της επιδότησης επιτοκίου που υπερβαίνει το ποσό που ο οφειλέτης θα είχε λάβει αν η επανυπολογισθείσα επιδότηση είχε εφαρμοστεί εξ αρχής θα επιστραφεί αμέσως και ολοσχερώς από τον οφειλέτη ή, αν ο δανειστής το ζητήσει, θα θεωρηθεί απ' αυτόν ως καταβληθέν τμήμα του οφειλομένου ποσού όσον αφορά τις μη ληξιπρόθεσμες ακόμη καταβολές·

b) πέραν των δικαιωμάτων που διαλαμβάνονται στο εδάφιο a και με την επιφύλαξη κάθε άλλου δικαιώματος το οποίο ο δανειστής θα μπορούσε να προβάλει βάσει της παρούσας συμβάσεως, αν:

i) η πραγματική κατανάλωση άνθρακα EKAX κατά τη διάρκεια ενός από τα έτη καταναλώσεως που λήγουν στις αντίστοιχες ημερομηνίες καταθέσεως των μετέπειτα εκθέσεων είναι κατώτερη από την κατανάλωση άνθρακα EKAX στην οποία βασίζεται κατά τον χρόνο εκείνο η επιδότηση επιτοκίου που εφαρμόζεται στο δάνειο [είτε πρόκειται για την εκτιμώμενη κατανάλωση ή για μικρότερη ποσότητα κατόπιν της εφαρμογής των διατάξεων του εδαφίου a ανωτέρω ή της προηγουμένης εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος εδαφίου b]· και αν

ii) ο δανειστής θεωρεί ότι μια τέτοια διαφορά είναι σημαντική,

θα μπορεί, ειδοποιώντας εγγράφως τον οφειλέτη, να μειώσει την επιδότηση επιτοκίου που αντιστοιχεί στο οικείο έτος καταναλώσεως και σε κάθε μετέπειτα έτος καταναλώσεως με βάση τον ίδιο αναλογικό υπολογισμό με εκείνον που αναφέρεται στο εδάφιο a ανωτέρω (με βάση την πραγματική κατανάλωση άνθρακα EKAX για το οικείο έτος καταναλώσεως). Ο δανειστής θα μπορεί επίσης να κάνει χρήση της τελευταίας περιόδου του εδαφίου a όσον αφορά τις διορθώσεις που θα πραγματοποιούνται με βάση τις διατάξεις του παρόντος εδαφίου b.

(...)»

4. Λόγω του ότι μεσολαβούσε ένα έτος μεταξύ της καταβολής του δανείου, αφενός, και της ενάρξεως του ελέγχου της καταναλώσεως, αφετέρου, προβλέφθηκε ότι το τελευταίο έτος καταναλώσεως (1997/98) θα άρχιζε τόσο μετά την καταβολή της τελευταίας επιδοτήσεως όσο και μετά την εξόφληση του δανείου, ενώ δεν προβλεπόταν η κατάθεση εκθέσεως συγκρίνουσας την πραγματική και την εκτιμώμενη κατανάλωση άνθρακα κατά το έτος αυτό.

5. Το άρθρο 19 της συμβάσεως όριζε ότι η σύμβαση αυτή διείπετο από το αγγλικό δίκαιο και ότι κάθε αμφισβήτηση ή διαφορά σχετικά με το κύρος της, την ερμηνεία της ή την εκτέλεσή της θα υποβαλλόταν αποκλειστικά στο Δικαστήριο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 42 της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Η British Coal εγγυήθηκε το δάνειο βάσει συμβάσεως επίσης διεπομένης από το αγγλικό δίκαιο και υπαγομένης στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

6. Τον Ιανουάριο του 1995 η British Coal ζήτησε την άδεια της Επιτροπής να εκχωρήσει την Coal Products στο πλαίσιο εξαγοράς της επιχειρήσεως από τους εργαζομένους της. Κατόπιν, κατέστη γνωστό ότι η νέα διεύθυνση επιθυμούσε να εξοφλήσει το δάνειο αμέσως, αντιθέτως προς τους όρους της συμβάσεως του 1992. Με έγγραφο της 23ης Ιανουαρίου 1995, η Επιτροπή συμφώ-

νησε με την προταθείσα εκχώρηση της Coal Products και με την άμεση εξόφληση του δανείου, με αυξημένο επιτόκιο και αυξημένα έξοδα. Προσέθεσε τα εξής:

«Μετά την εξόφληση, θα αναθεωρηθούν τα αριθμητικά στοιχεία της καταναλώσεως και μπορεί να χωρήσει αναθεώρηση της οφειλομένης επιδότησης επιτοκίου.

(...)

Επιπλέον, η ΕΚΑΧ [η Επιτροπή] ζητεί από την CPL [Coal Products] να της επιβεβαιώσει εγγράφως ότι (...) η CPL δέχεται ότι, μολονότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αφορούν το δικαίωμα επιδότησης παύουν να υφίστανται με την εξόφληση του δανείου, μπορεί να αποδειχθεί αναγκαία μια διόρθωση της ήδη καταβληθείσας επιδότησης, όπως εξηγείται κατωτέρω, κατόπιν της αναθεωρήσεως των αριθμητικών στοιχείων της καταναλώσεως άνθρακα.

(...)

Κατά την εξόφληση του δανείου, η ΕΚΑΧ θα είναι σε θέση να αναθεωρήσει την κατανάλωση άνθρακα η οποία αποτέλεσε τη βάση της χρηματοοικονομικής συμβολής της ΕΚΑΧ στο σχέδιο. Δεδομένου ότι η ημερομηνία αξιολόγησης δεν θα έχει φθάσει κατά την πρόωρη εξόφληση, προτείνουμε να υπολογιστεί η επιδότηση αναλογικά μέχρι την ημερομηνία της πρόωρης εξόφλησης.

Είναι συνεπώς δυνατό να επιστραφεί ένα τμήμα της επιδότησης στην ΕΚΑΧ ή, αντιθέτως, να υπάρχει ένα υπόλοιπο υπέρ της CPL.

Συνεπώς, παρακαλούμε τη CPL να μας γνωστοποιήσει τα λεπτομερή στοιχεία όσον αφορά την κατανάλωση άνθρακα κατά τα τρία έτη που προηγούνται αμέσως της ημερομηνίας εξαγοράς της επιχειρήσεως από τους εργαζομένους. Προτείνουμε να μας γνωστοποιηθούν τα στοιχεία αυτά εντός 60 ημερών, τηρουμένης της παρουσιάσεως που απαιτεί η σύμβαση, ως εάν η έκθεση κατετίθετο κατά την αξιολόγηση.»

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης τη διατήρηση της εγγυήσεως εκ μέρους της British Coal μέχρι να της καταβληθούν όλα τα οφειλόμενα ποσά.

7. Με έγγραφο της 30ής Ιανουαρίου 1995, η Coal Products δέχθηκε τους όρους εξοφλήσεως που περιέχονταν στο έγγραφο της Επιτροπής της 23ης Ιανουαρίου 1995:

«Αναφερόμαστε στο από 23 Ιανουαρίου 1995 έγγραφό σας, το οποίο απεστάλη στη μητρική μας εταιρία, BCC [British Coal] (αριθμός αναφοράς 0893), και στην απάντηση της BCC. Ευχαριστούμε για την αποδοχή της πρόωρης εξοφλήσεως. Ως

αντάλλαγμα, συμφωνούμε ως προς τα ακόλουθα:

(...)

Η CPL δέχεται ότι, μολονότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αφορούν το δικαίωμα επιδότησης παύουν να υφίστανται με την εξόφληση του δανείου, μπορεί να αποδειχθεί αναγκαία μια διόρθωση της ήδη καταβληθείσας επιδότησης και ότι η διόρθωση αυτή θα στηριχθεί σε μια περίοδο ελέγχου λήγουσα κατά την ημερομηνία εξοφλήσεως του δανείου.»

III — Επιχειρήματα των διαδίκων

8. Η Επιτροπή υπολόγισε ότι ο στόχος της καταναλώσεως άνθρακα EKAX κατά την περίοδο 20 μηνών από 28 Μαΐου 1993 έως 29 Ιανουαρίου 1995 πρέπει να μειωθεί αναλογικώς και να καθορισθεί στους 583 333 τόνους, ήτοι στα 5/6 (ή 20/24) της εκτιμωμένης καταναλώσεως άνθρακα EKAX (700 000 τόνοι) για τα δύο έτη καταναλώσεως που προηγούνται της ημερομηνίας αξιολογήσεως της 28ης Μαΐου 1995. Προέκυψε ότι η Coal Products κατανάλωσε μόνον 464 332 τόνους άνθρακα EKAX κατά την εν λόγω περίοδο των 20 μηνών, ήτοι το 79,6 % του αναθεωρημένου στόχου. Η Επιτροπή κατέληξε ότι η Coal Products εδικαιούτο το 79,6 % της επιδοτήσεως επιτοκίου που αφορά την περίοδο αυτή, η οποία ανέρχεται στο ένα τρίτο (20/60) της επιδοτήσεως που συμφωνήθηκε για το σύνολο της πενταετούς διάρκειας της συμβάσεως, ήτοι εδικαιούτο ποσό ύψους 497 610 ECU [2]. Κατά την περίοδο των 32 μηνών κατά την οποία κατέβαλλε επιδότηση βάσει της συμβάσεως, η Επιτροπή κατέβαλε 750 168 ECU [3] και, ως εκ τούτου, ζήτησε την επιστροφή ποσού 252 558 ECU.

9. Η Coal Products ισχυρίστηκε ότι έπρεπε να γίνει διαφορετικός υπολογισμός. Μολονότι αναγνώρισε με έγγραφο (της 20ής Μαρτίου 1995) ότι οποιαδήποτε επιστροφή θα υπολογιστεί από τις 28 Μαΐου 1993, υποστήριξε κατά τα λοιπά ότι το σημείο αυτό της συμβάσεως του 1992 τροποποιήθηκε με το έγγραφο της Επιτροπής της 23ης Ιανουαρίου 1995, είτε με τροποποίηση της συμβάσεως είτε με σύναψη νέας αυτοτελούς συμβάσεως διέπουσας την πρόωρη εξόφληση [4]. Επικαλούμενη την εκ μέρους της Επιτροπής συναίνεση ως προς την πρόωρη εξόφληση, αντιθέτως προς τα προβλεπόμενα στη σύμβαση του 1992, τη δήλωση της Επιτροπής ότι οι υποχρεώσεις από τη σύμβαση αυτή παύουν να υφίστανται με την εξόφληση, την αναφορά της στον αναλογικό υπολογισμό της πράγματι οφειλομένης επιδοτήσεως και, ειδικότερα, το αίτημα να της παρασχεθούν στοιχεία για την κατανάλωση επί τριετία, η Coal Products ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή τροποποίησε την περίοδο αξιολογήσεως, μεταθέτοντας την ημερομηνία ενάρξεώς της στις 28 Μαΐου 1992. Ωστόσο, η Coal Products εξακολούθησε να υποστηρίζει ότι μόνον η κατανάλωση μετά τις 28 Μαΐου 1993 πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Έτσι, αναγνώρισε ότι, κατά την περίοδο καταναλώσεως των 20

2 — 1 875 420 ECU: 3 = 625 140 ECU × 0,796 = 497 610 ECU.

3 — Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε επιδοτήσεις δύο ετών (τέσσερις καταβολές). Η επιδότηση που έπρεπε να καταβληθεί στις 28 Νοεμβρίου 1994 δεν καταβλήθηκε, προφανώς διότι η Επιτροπή γνώριζε ήδη τα σχέδια για την εξαγορά της επιχειρήσεως από τους εργαζομένους της, πράγμα το οποίο θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 10, παράγραφος 3, της συμβάσεως, αν πραγματοποιούνταν χωρίς την άδεια της Επιτροπής.

4 — Έγγραφο της 30ής Ιουλίου 1996.

μηνών, η πραγματική κατανάλωσή της άνθρακα ΕΚΑΧ δεν έφθασε παρά το 79,6 % της προβλεπομένης από τη σύμβαση καταναλώσεως όπως έχει διορθωθεί. Ωστόσο, θεώρησε ότι το εν λόγω αριθμητικό στοιχείο πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να υπολογιστεί το τμήμα της επιδοτήσεως το οποίο δικαιούται για την περίοδο των 32 μηνών που διανύθηκε από την καταβολή του δανείου και την πληρωμή της πρώτης δόσεως της επιδοτήσεως. Βάσει του υπολογισμού αυτού κατέληξε σε αξίωση ποσού 796 178 ECU [5]. Δεδομένου ότι της είχε προκαταβληθεί μόνον ποσό 750 168 ECU, η Coal Products αξίωσε την καταβολή επιπλέον επιδοτήσεως ύψους 46 010 ECU.

10. Κατόπιν εκτεταμένης ανταλλαγής επιστολών, με την οποία αμφότερα τα μέρη ενέμεναν στους υπολογισμούς τους, η Επιτροπή άσκησε αγωγή στις 31 Ιουλίου 1997, με αίτημα να της επιστραφεί το ποσό των 252 558 ECU, εντόκως με επιτόκιο 8 % από τις 3 Φεβρουαρίου 1995, πλέον εξόδων. Ο κύριος ισχυρισμός της έγκειται στο ότι, εξαιρουμένης της παραχωρήσεως που έκανε επιτρέποντας την πρόωρη εξόφληση και υπολογίζοντας τους συμβατικώς συμφωνηθέντες στόχους καταναλώσεως και την οφειλομένη επιδότηση βάσει του τμήματος της συνολικής συμβατικώς συμφωνηθείσας περιόδου καταναλώσεως που είχε πράγματι παρέλθει κατά τον χρόνο της εξοφλήσεως, όλες οι πτυχές του ζητήματος διέπονται από τη σύμβαση — περιλαμβανομένης της ημερομηνίας ενάρξεως της αξιολογήσεως της καταναλώσεως και της επιλογής εφαρμοστέας νομοθεσίας και αρμοδιότητας. Η Coal Products ισχυρίζεται, κυρίως, ότι η σύμβαση λύθηκε σιωπηρώς με νέα σύμβαση που προέκυψε από την ανταλλαγή επιστολών στις 23 και στις 30 Ιανουαρίου 1995, η οποία έρχεται σε αντίθεση ως προς θεμελιώδεις όρους (λόγω της αναφοράς σε αριθμητικά στοιχεία καταναλώσεως που αφορούν μια τριετία) της προηγούμενης συμβάσεως ή τη στερεί περιεχομένου (λόγω της εξοφλήσεως του δανείου) και, επομένως, την καταργεί. Η Coal Products στηρίζεται, ειδικότερα, στη δήλωση ότι οι υποχρεώσεις από τη σύμβαση του 1992 παύουν με την εξόφληση. Προβάλλει πρώτα τον ισχυρισμό περί λύσεως προκειμένου να αμφισβητήσει το παραδεκτό της αγωγής της Επιτροπής: αν το έγγραφο της Επιτροπής της 23ης Ιανουαρίου 1995 αποτελούσε πρόταση προς σύναψη νέας συμβάσεως, την οποία δέχθηκε κατόπιν η Coal Products, η σύμβαση αυτή δεν περιέχει ρήτρα διαιτησίας απονέμουσα αρμοδιότητα στο Δικαστήριο και, επομένως, το Δικαστήριο, το οποίο δεν έχει εκ του νόμου αρμοδιότητα επί τέτοιου είδους ζητημάτων δεν μπορεί να επιληφθεί της υποθέσεως. Ισχυρίζεται περαιτέρω, προβάλλοντας σειρά επικουρικών ισχυρισμών, ότι με την εν λόγω ανταλλαγή επιστολών τα μέρη συμφώνησαν περίοδο επιδοτήσεως 32 μηνών· ότι η Επιτροπή, καθόσον έχει, βάσει της συμβάσεως του 1992, δικαίωμα να εισπράξει τα ποσά που αξιώνει, παραιτήθηκε του δικαιώματος αυτού ή κωλύεται να το προβάλλει λόγω της προηγούμενης συμπεριφοράς της· ότι δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των μερών περί της μεθόδου υπολογισμού της επιδοτήσεως και, επομένως, δεν υπάρχει κανόνας προς εφαρμογή από το Δικαστήριο· και (όπως δέχθηκε η Επιτροπή) οποιοδήποτε ποσό οφείλεται στην Επιτροπή πρέπει να είναι τοκοφόρο μόλις από 1ης Νοεμβρίου 1995, δηλαδή αφού παρήλθε εύλογο χρονικό διάστημα αφότου η Επιτροπή όντως διευκρίνισε (με το από 24 Οκτωβρίου 1995 έγγραφό της) ποιο ποσό θεωρούσε πράγματι ότι της οφείλεται. Βάσει των προεκτεθέντων υπολογισμών, η Coal Products προβάλλει

5 — 1 875 420 ECU × 32/60 = 1 000 224 ECU × 0,796 = 796 178 ECU.

ανταγωγικώς αξίωση ύψους 46 010 ECU εντόκως, και ζητεί, εν πάση περιπτώσει, να της καταβληθούν τα έξοδά της.

IV — Ανάλυση

Επί της αρμοδιότητας

11. Θα εξετάσω πρώτα το ζήτημα της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου, το οποίο εξαρτάται από την απάντηση που θα δοθεί στο ερώτημα αν η σύμβαση τροποποιήθηκε ή λύθηκε με την ανταλλαγή επιστολών τον Ιανουάριο του 1995. Αμφότεροι οι διάδικοι βασίζονται, ορθώς κατά τη γνώμη μου, στις αποφάσεις επί των υποθέσεων Morris κατά Baron & Co. [6] και British and Benningtons Ltd κατά North Western Cachar Tea Co. Ltd [7] και ισχυρίζονται ότι οι αποφάσεις αυτές ερμηνεύουν τη σχετική νομοθεσία. Στην υπόθεση Morris κατά Baron, ο δικαστής Dunedin διέκρινε μεταξύ τροποποιήσεως και λύσεως ως εξής:

«Στην πρώτη περίπτωση [τροποποίηση], η δεύτερη σύμβαση δεν περιέχει όρους προς εκπλήρωση βάσει των οποίων και μόνο θα μπορούσε να ασκηθεί αγωγή αν δεν υπήρχε η πρώτη σύμβαση· στη δεύτερη περίπτωση [λύση] μπορεί να ασκηθεί αγωγή βάσει της δεύτερης συμβάσεως και μόνον, η δε πρώτη σύμβαση τίθεται εκποδών είτε ρητώς είτε διότι, δεδομένου ότι η δεύτερη σύμβαση ρυθμίζει το ίδιο αντικείμενο με την πρώτη κατά διαφορετικό τρόπο, είναι αδύνατον να εκτελεστούν αμφότερες» [8].

Στην ίδια υπόθεση, ο δικαστής Atkinson παρατήρησε ότι, εξαιρουμένης της τιμής των οικείων αγαθών, οι όροι της προγενέστερης και της μεταγενέστερης συμβάσεως βρίσκονταν σε αντίθεση «ως προς όλα τα ουσιώδη και θεμελιώδη σημεία που αποτελούν τη βάση εκάστης συμβάσεως» [9], με αποτέλεσμα ότι ήταν αδύνατον να συναχθεί κάποιο άλλο λογικό συμπέρασμα πλην του ότι αμφότερα τα μέρη είχαν την πρόθεση να θεωρήσουν την πρώτη σύμβαση ως εγκαταλειφθείσα ή μη υπάρχουσα. Στην απόφαση British and Benningtons, ο δικαστής αυτός έκρινε, στο ίδιο πνεύμα, ότι η λύση της συμβάσεως τεκμαίρεται οσάκις οι διάδικοι συνήψαν συμφωνία η οποία αντιβαίνει πλήρως προς την παλαιά ή, αν δεν αντιβαίνει πλήρως, αντιβαίνει προς αυτή σε τέτοιο βαθμό ώστε θίγει τα βασικά σημεία της [10].

12. Είναι σαφές ότι με την ανταλλαγή επιστολών μεταξύ των διαδίκων και της British Coal τον Ιανουάριο του 1995 τροποποιήθηκαν οι όροι της συμβάσεως, κυρίως διότι το

6 — [1918] AC 1.
7 — [1923] AC 48.
8 — Όπ.π., σ. 26.
9 — Όπ.π., σ. 33.
10 — Όπ.π., σ. 62.

άρθρο 7 της συμβάσεως απέκλειε την πρόωρη εξόφληση του δανείου. Ωστόσο, δεν δέχομαι ότι η τροποποίηση αυτή, συνοδευόμενη από όρους σχετικούς με την επιδότηση επιτοκίου, αντέβαινε θεμελιωδώς προς τη συνέχιση της εφαρμογής των όρων της συμβάσεως που ήσαν ακόμη εν δυνάμει εφαρμοστέοι μετά την εν λόγω εξόφληση. Ειδικότερα, η άποψη που υιοθετήθηκε με την εν λόγω ανταλλαγή επιστολών όσον αφορά τον αναλογικό υπολογισμό της επιδοτήσεως είναι ακατανόητη χωρίς αναφορά στους αρχικούς όρους της συμβάσεως οι οποίοι διέπουν το ύψος της επιδοτήσεως αυτής, την περίοδο κατά την οποία ήταν καταβλητέα η επιδότηση, τον ορισμό της εκτιμωμένης και της πραγματικής καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ και τον μηχανισμό ελέγχου διά της καταθέσεως εκθέσεων για τα έτη καταναλώσεως. Επομένως, θα ήταν αδύνατη η εκτέλεση συμβάσεως βασιζόμενης αποκλειστικώς σ' αυτή την ανταλλαγή επιστολών. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η εξόφληση του δανείου αντέβαινε πλήρως στη σύμβαση ή ότι έθιγε βασικά σημεία της, δεδομένου ότι προβλέφθηκε ρητώς ότι θα εξακολουθούσε να υφίσταται η παράλληλη υποχρέωση της Επιτροπής να καταβάλλει επιδότηση επιτοκίου, υπό προϋποθέσεις οι οποίες, μολονότι τροποποιήθηκαν υπό το πρίσμα της εξοφλήσεως αυτής, δεν μπορούσαν να ισχύουν παρά μόνο σε συνδυασμό με τη σύμβαση.

13. Συνεπώς, καταλήγω ότι η σύμβαση εξακολουθούσε να έχει εφαρμογή όπως ίσχυε τροποποιημένη και ότι το άρθρο 19 της συμβάσεως, το οποίο αφορά την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, εξακολουθεί να έχει εφαρμογή.

Επί της ουσίας

14. Θα εξετάσω τώρα την αξίωση της Επιτροπής να της επιστραφεί το ποσό των 252 558 ECU. Κατά τη γνώμη μου, η αξίωση της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί. Ο ισχυρισμός της, όπως συνοψίζεται στο σημείο 8 ανωτέρω, λαμβάνει ως αφετηρία μια σκέψη η οποία δεν βασίζεται ούτε στους όρους της συμβάσεως ούτε στους όρους των εγγράφων που την τροποποίησαν, δηλαδή ότι υπήρχε άμεση και οργανική σχέση μεταξύ της καταβολής της επιδοτήσεως επιτοκίου κατά την πενταετή διάρκεια του δανείου, από το 1992 έως το 1997, και της επιτεύξεως των στόχων της εκτιμωμένης καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ κατά τα πέντε έτη καταναλώσεως από το 1993 μέχρι το 1998. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υποστήριξε ότι ο αναλογικός υπολογισμός της επιδοτήσεως επιτοκίου, στον οποίο αναφέρεται το από 23 Ιανουαρίου 1995 έγγραφό της, συνεπαγόταν όχι μόνον την αναλογική μείωση του στόχου της εκτιμωμένης καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ που ίσχυε για την περίοδο 20 μηνών από τον Μάιο του 1993 μέχρι τον Ιανουάριο του 1995, από 700 000 τόνους σε 583 333 τόνους, αλλά και μείωση του ποσού της επιδοτήσεως επιτοκίου την οποία θα εδικαιούτο η Coal Products κατά την επίτευξη του στόχου, σύμφωνα με την αναλογία των 20 μηνών καταναλώσεως προς τα πέντε έτη (60 μήνες) κατά τα οποία ήταν καταβλητέα η επιδότηση επιτοκίου. Η Επιτροπή περιέγραψε την επιδότηση επιτοκίου επανειλημμένως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ως προκαταβολή, υποκείμενη σε επιστροφή σε περίπτωση μη επιτεύξεως των στόχων καταναλώσεως που αναγράφονται στη σύμβαση. Κατά την ερμηνεία της συμβάσεως, το Δικαστήριο πρέπει να εφαρμόσει την αρχή του αγγλικού δικαίου ότι η πρόθεση των συμβαλλομένων πρέπει να συνάγεται από το σύνολο του κειμένου, αλλά υπό το πρίσμα της εννοίας της διατυπώσεως που χρησιμοποίησαν. Από κανέναν όρο της συμβάσεως δεν προκύπτει ότι οι καταβαλλόμενες επιδοτήσεις επιτοκίου πρέπει να αντιμετωπίζονται

ως απλή προκαταβολή για την κατανάλωση του επομένου έτους. Η επιδότηση επιτοκίου αποτελεί δικαίωμα υποκείμενο σε μεταγενέστερη αναθεώρηση βάσει της πραγματικής καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ, σύμφωνα με έναν πολύπλοκο υπολογισμό και υπό την προϋπόθεση ειδοποιήσεως εκ μέρους της Επιτροπής.

15. Η άποψή μου ότι η επιδότηση επιτοκίου δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως απλή προκαταβολή ενισχύεται από τον τρόπο υπολογισμού των μεταγενεστέρων αναθεωρήσεων. Μολονότι είναι αληθές ότι η Επιτροπή μπορούσε να αναζητήσει την επιδότηση ή τμήμα αυτής σε περίπτωση ελλιπούς καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ εκ μέρους της Coal Products, η σύμβαση δεν προέβλεπε τον αυτόματο συσχετισμό μεταξύ της καταβολής της επιδοτήσεως ενός έτους και της καταναλώσεως του επομένου έτους. Ούτε συσχέτιζε το συνολικό ποσό της καταβλητέας επιδοτήσεως προς τη συνολική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ. Το άρθρο 5, παράγραφος 4, της συμβάσεως εξαρτούσε από το άρθρο 11 την καταβολή της επιδοτήσεως επιτοκίου δύο φορές ετησίως από τον Νοέμβριο του 1992. Το άρθρο 11, παράγραφος 2, στοιχείο a, της συμβάσεως επέτρεπε στην Επιτροπή να τροποποιήσει την επιδότηση των *τριών* πρώτων ετών σύμφωνα με τη χαμηλότερη από την εκτιμώμενη, πραγματική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ κατά τα *δύο* πρώτα έτη καταναλώσεως μέχρι την ημερομηνία αξιολογήσεως. Επιπλέον, είναι σαφές ότι η εν λόγω τροποποίηση του ύψους της καταβλητέας ανά εξάμηνο επιδοτήσεως θα ίσχυε και για τα απόμενα έτη καταναλώσεως, ακόμη και αν η Coal Products επιτύγχανε αργότερα να φθάσει ή ακόμη και να υπερβεί τον αρχικό στόχο της εκτιμωμένης καταναλώσεως άνθρακα ΕΚΑΧ ύψους 350 000 τόνων ετησίως. Το άρθρο 11, παράγραφος 2, στοιχείο b, προβλέπει μόνον την περαιτέρω αναλογική μείωση της επιδοτήσεως λόγω ακόμη ελλιπέστερης καταναλώσεως. Τέλος, δεν προβλέφθηκε η αναζήτηση προηγουμένως καταβληθεισών επιδοτήσεων σε περίπτωση ελλιπούς καταναλώσεως κατά το τελευταίο έτος καταναλώσεως, ως προς το οποίο η σύμβαση δεν προέβλεπε την κατάθεση εκθέσεως.

16. Αυτό το συμβατικό πλαίσιο δεν προβλέπει ούτε ρητώς ούτε σιωπηρώς την ύπαρξη άμεσης σχέσεως μεταξύ της πενταετίας κατά την οποία ήταν καταβλητέα η επιδότηση και της πενταετίας που άρχισε ένα έτος αργότερα, ως προς την οποία η σύμβαση όριζε στόχους καταναλώσεως. Έτσι, δεν μπορεί να υποτεθεί ότι η μεταγενέστερη συμφωνία περί πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου είχε ως αναγκαία συνέπεια τη δημιουργία τέτοιας σχέσεως μεταξύ της πράγματι διανυθείσας περιόδου καταναλώσεως των 20 μηνών και του δικαιώματος της Coal Products να εισπράξει επιδότηση. Η αναφορά στον αναλογικό υπολογισμό της επιδοτήσεως υπό αυτές τις μεταβληθείσες συνθήκες δεν μπορεί θεωρηθεί ότι δημιουργεί αφ' εαυτής τέτοια σχέση. Θα συμφωνούσε πολύ περισσότερο με το συμβατικό πλαίσιο και, ειδικότερα, με τις διατάξεις που διέπουν τα πρώτα τρία έτη εφαρμογής του, η ερμηνεία της δηλώσεως αυτής ως μεταθέτουσας την ημερομηνία αξιολογήσεως στο τέλος Ιανουαρίου του 1995, ώστε οι επιδοτήσεις που καταβλήθηκαν κατά την περίοδο των 32 μηνών [11] από της συνάψεως της συμβάσεως να μπορούν να επανεκτιμηθούν βάσει των 20 μηνών καταναλώσεως άνθρακα. Ο λόγος που προβάλλεται στο από 23 Ιανουαρίου 1995 έγγραφο της Επιτροπής για την πρότασή της «να υπολογιστεί η επιδότηση αναλογικά μέχρι την ημερομηνία της πρόωρης εξόφλησης» συνίσταται στο ότι «η ημερομηνία αξιο-

11 — Βλ. σημείο 18 κατωτέρω για μια κάπως διαφορετική ερμηνεία, βασιζόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 4, της συμβάσεως, περί καταβολής της επιδοτήσεως ανά εξάμηνο.

λόγησης δεν θα έχει φθάσει», πράγμα το οποίο δικαιολογεί το ότι χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό τους τότε παρελθόντες 20 μήνες των «ετών καταναλώσεως που προηγούνται αμέσως της ημερομηνίας αξιολογήσεως». Ο λόγος αυτός δεν δικαιολογεί το περαιτέρω λογικό βήμα που προτείνει η Επιτροπή, δηλαδή να χρησιμοποιηθεί η αναλογία της συνολικής περιόδου των 20 μηνών καταναλώσεως προς τους 60 μήνες κατά τους οποίους ήταν καταβλητέα η επιδότηση. Τόσο ριζική τροποποίηση της συμβάσεως θα έπρεπε να διατυπωθεί ρητώς και με σαφήνεια, πράγμα που δεν συνέβη εν προκειμένω.

17. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, υπό το πρίσμα της εναλλακτικής ερμηνείας της τροποποιητικής συμβάσεως του Ιανουαρίου 1995, η οποία προτάθηκε αμέσως ανωτέρω, ότι πρέπει να γίνει δεκτή η ανταγωγή της Coal Products. Ωστόσο, ο ισχυρισμός που προβάλλει η Coal Products προς υποστήριξη της ανταγωγικής αξιώσεώς της, ύψους 46 010 ECU δεν είναι αυτός. Με τις έγγραφες παρατηρήσεις της ισχυρίστηκε ότι το αίτημα της Επιτροπής να της παρασχεθούν αριθμητικά στοιχεία σχετικά με την κατανάλωση άνθρακα επί τρία έτη σήμαινε ότι η περίοδος αξιολογήσεως για τον αναλογικό υπολογισμό του δικαιώματός της επιδοτήσεως, όπως προέκυπτε από την ανταλλαγή επιστολών, ήταν 32 μήνες. Δεν συμφωνώ με το ότι ένα απλό αίτημα προς παροχή πληροφοριών ισοδυναμεί με πρόταση τροποποιήσεως της διάρκειας της συμβάσεως. Εν πάση περιπτώσει, η πρόταση της Coal Products για τριετή περίοδο αξιολογήσεως δεν μπορεί να υλοποιηθεί, δεδομένου ότι παρήλθαν μόνον 32 μήνες. Επιπλέον, δεν αντιλαμβάνομαι πώς τούτο, ακόμη και αν ήταν δυνατόν, θα μπορούσε να στηρίξει την ανταγωγή της Coal Products. Η Coal Products δέχθηκε σαφώς την άποψη της Επιτροπής ότι η εκτιμώμενη κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ έπρεπε να αναθεωρηθεί για να υπολογισθεί αναλογικώς ένας διορθωμένος στόχος 20 μηνών και ότι η πραγματική κατανάλωση άνθρακα ΕΚΑΧ κατά την περίοδο 20 μηνών μέχρι το τέλος Ιανουαρίου 1995 έπρεπε να αποτελέσει τη βάση για τον υπολογισμό του οριστικού δικαιώματος επιδοτήσεως της Coal Products. Η ανταγωγή της Coal Products βασίζεται στην εφαρμογή του προκύπτοντος τύπου για τη διόρθωση — επιδότηση x 79,6 % — στην επιδότηση 32 μηνών, δηλαδή στα 32/60 της συνολικής επιδοτήσεως που πρέπει να καταβληθεί στην πενταετία. Ωστόσο, όπως έχει προεκτεθεί, η διάρκεια της περιόδου κατά την οποία είναι καταβλητέα η επιδότηση δεν σχετίζεται αυτομάτως, βάσει της συμβάσεως, με την περίοδο ως προς την οποία αξιολογήθηκαν τα στοιχεία της καταναλώσεως. Έτσι, δεν υπάρχει προφανής σχέση μεταξύ του ισχυρισμού της Coal Products και του αιτήματος της Επιτροπής για στοιχεία καταναλώσεως. Ως εκ τούτου, προτείνω ωσαύτως την απόρριψη της ανταγωγής.

18. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Coal Products ερμήνευσε διαφορετικά τη σύμβαση, όπως αυτή τροποποιήθηκε, και η ερμηνεία του αυτή συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την εναλλακτική ερμηνεία που εξέθεσα συνοπτικώς στο σημείο 16 ανωτέρω. Εντούτοις, εξέφρασε την άποψη ότι η κατανομή του συνολικού δικαιώματος επιδοτήσεως, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 4, της συμβάσεως, σε δόσεις καταβλητέες ανά εξάμηνο σημαίνει ότι ο αναλογικός υπολογισμός της επιδοτήσεως τον οποίο προβλέπει η τροπο-

ποιητική σύμβαση μπορεί να εφαρμοσθεί μόνο σε δόσεις καταβαλλόμενες ή καταβλητέες για πλήρη εξάμηνα, δηλαδή μέχρι τις 28 Νοεμβρίου 1994. Τούτο θα κατέληγε σε οφειλή της Coal Products προς την Επιτροπή ύψους 3 751 ECU. Ωστόσο, η Επιτροπή επικαλέσθηκε το άρθρο 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ισχυριζόμενη ότι τούτο αποτελεί νέο νομικό ισχυρισμό. Έχω επίγνωση της ειρωνείας που συνίσταται στο ότι, αν το Δικαστήριο δεχθεί την εκ μέρους μου ανάλυση της αξιώσεως της Επιτροπής, η Επιτροπή θα έχει επικαλεσθεί το άρθρο 42, παράγραφος 2, εις βάρος των συμφερόντων της. Παρά ταύτα, συμφωνώ ότι οι ισχυρισμοί της Coal Products κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ήσαν κατ' ουσίαν νέοι και, ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να τους κρίνει απαράδεκτους.

Επί των δικαστικών εξόδων

19. Δεδομένου ότι προτείνω στο Δικαστήριο να μη δεχθεί ούτε την αγωγή ούτε την ανταγωγή, κάθε διάδικος πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να φέρει τα έξοδά του.

V — Πρόταση

20. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο τα εξής:

«— να απορρίψει την αγωγή της Επιτροπής·

— να απορρίψει την ανταγωγή της Coal Products·

— να αποφανθεί ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.»